

REDACTIA

Arad, Deak Ferencz-u. Nr 8

ABONAMENTUL

Pentru Austro-Ungaria:
pe un an 20 cor., pe 1/2
an 10 cor.; pe 1/4 de an
5 cor.; pe 1 luna 2 cor.
Vrîl de Duminecă pe un
— 4 coroane. —
Pentru România și
Trănitare pe un
— 40 franci.

Manuscripte nu se napoliază

ADMINISTRAȚIA:

Arad, Deak Ferencz-u. Nr 8

INSERTIUNILE:

de un șir garnoad: prima
dată 14 bani; a doua oară
12 bani; a treia oară 8 b.,
de fiecare publicațiune.

Atât abonamentele cât și
insertiunile sunt a se plăti
înainte în Arad.

Scrisori neprimite nu se
primesc.

TRIBUNA POPORULUI

Invățăminte.

(R) Fiind încă în viață, Dr. *Svetozar Miletić* a fost consacrat drept unul dintre cei mai mari luptători naționali ai Sârbilor din statul ungar. Acum, că a trecut la cele eterne și prin urmare, când viața sa publică aparține istoriei, o reprivire asupra activității lui o să fie cu oarecare folos pentru cei care urmăresc cu interes fașele de dezvoltare a naționalităților de sub sceptrul Habsburgilor.

Incontestabil, Miletić a fost o individualitate puternică. El era, așa zicând, însăși incarnațiunea caracterului rasei sale. Intelligent, îndrăzneț și plin de rașimă. La vârsta de abea douăzeci și trei ani, el ajunge între cei dintâi conducători ai nației sale și încă pe vremuri furtunoase: la 1848. Cu student încă în liceu, el părăsește școala. Auzise pe Kossuth, spunând, că chestia sârbă, și a celorlalte naționalități, numai cu sabia se va rezolva! Sub influența acestei vorbiri, grăbește dela Pojon acasă, să încingă spada, să contribuie deci la rezolvarea chestiei sârbe. Comitetul național din Carlovitz îl însărcinează să reșcolă confiniile militare sârbe. În câte-va zile Miletić pune în picioare pe toți Sârbii. A mers din sat în sat, și prin înfățișarea sa simpatică, prin darul vorbirii, a fermecat și fanatizat pe conaționalii săi.

Debutul i-a fost aproape miraculos.

Se arătase dușman neîmpăcat al Ungurilor.

Până la 1861 nu mai joacă însă rol decizător, ci în acest interval s'a instruit, făcând doctoratul în drept, la Viena, pentru a ști să îndeplinească rolul de conducător — d'aci încolo — al Sârbilor.

În acest an Sârbii țin o mare conferință politică în Carlovitz Aveau să hotărască dacă vor intra ori nu în Reichsrathul din Viena. Cum după revoluție o mulțime de Sârbi — aproape toți fruntași — ocupau funcțiuni mari în guvern, nici îndoială nu era că Sârbii vor intra în Reichsrath.

Stoiaçovici, consilier de Curte, în acest înțeles a și vorbit în conferință, zicând între altele:

„Deși voievoiașatul sârb a fost alipit Ungariei, aceasta nu trebuie să șgudne în Sârbii convingerea, că într-o Austrie mare sau un teren mult mai larg și mai ușor de a se dezvolta, decât într-o Ungarie condusă de șovinistiștii maghiari. Austria este un stat cult, condus de o dinastie vechie, cărei Sârbii în vremuri grele i au adus servicii. E peste puțină ca asta să se uite v'odată. Din vremuri îndepărtate, Austria este organizată așa fel, că într'înșea diferitele naționalități pot să se miște mai liber, decât în Ungaria, mai mult sau mai puțin independentă, conștând de niște naționaliști vrăjmași nouș. Cuvântul Sârbilor în parlamentul austriac nu o să sune în pustie și din cauză, că acolo mai sunt reprezentanți a milioane de alți frași slavi, care nu o să fie indiferenți față de durerile noastre.”

Cuvintele aceste ale unui barbat cu adevărat politic, făcuseră un efect mare asupra Sârbilor. Era sigur, că

ei vor hotărî să meargă în Reichsrath.

Se seculă însă atunci Miletić, și cu aceiași vervă, cu care la 1848 fanatizase masele, ține un discurs cu concludia:

„Nu nu, nu ne vom duce în Reichsrath, nu vom mai intra în capcana Camarilei. De două sute de ani poporul nostru sângerează pentru Austria și Dinastie și numai îngratitudinea ni-a fost respălată. Acum eară ni se cere din Viena ca să sancționăm principiul *divide et impera*. Am să vîșșit aceasta de multe ori; acum fie deștăi Ungurii și Sârbii au fost dușmani; au stat față în față ca adversari, dar ei, cum șcade bine unui popor cinștit, au luptat deșchis. Dacă în trecut am stat față în față cu potrivnicii, acum să nu ne împedice în viitor să ne dăm mâna. Și Ungurii sunt o nașione mică; și ei s'au mai îmbogățit cu o experiență. Locul nostru este sub steagul libertății. Acolo să ne adunăm a muri ori a învinge. Vom ține cu Ungurii!”

Ear Ungurii decisuseră deja să nu intre în Reichsrath. Efectul vorbirii lui Miletić fusese decizător.

Agitatorul învinșe curentul pornit de barbașii politici. La Viena, e lesne de înțeles, Sârbii perduseră simpatiile, fără ca în schimb să fie însă asigurati cu ceva din partea Ungurilor. Miletić se apropiase, ce-i drept, de Andrassy, Deak și Eötvös, cărora, desigur, le făcuse servicii mari. Când ajunseră să negocieze însă, Ungurii nimic n'au vrut să dea Sârbilor, ear dela Viena d'asemeni, cine să mai intervină în folosul lor?

La 1866 întemeiază deci „Zastava“, în care pornește o luptă violentă împotriva Ungurilor.

Nu mai era deci acum nici cu Austria nici cu Ungurii, ci fericirea poporului său o aștepta dela prăbușirea monarhiei, ceea-ce aștepta dela rășboiul oriental, pe care știa că Rusia va trebui să-l provoace.

Din amic al Polonilor, în favorul căror agita, și din dușman al Rusiei, împotriva căreia tuna și fulgera, se face muscalo-fil și devisa-l era: *Lume slavă dela Neva până la Adria!*

A luptat contra dualismului, contra ocupării Bosniei și Hertegovinei, ca un zel și un temperament de admirat. Fericirea nașionei sale era dorința ce-i încălzea întreaga ființă... S'a pus însă în conflict atât de acut cu stăpânii situației, încât frângerea lui a fost o urmare fatală a luptei pătimașe ce a purtat. Așa, că dacă după-ce a eșit din temnița sufletul său s'a întunecat încetul cu încetul, a fost nu atât din cauza torturilor ce a suferit dela părăcalab, ci din întristarea ce lupta sa desinteresată și vitejească, dusă un lung șir de ani, a rămas fără rezultat practic pentru neamul său, căru-l nici măcar o autonomie bisericească n'a știut să-i câștige.

Cari să fie cauzele acestui șfrșșit fatal a unui caracter superior? Toate se pot reduce la o singură cauză: Miletić era impresionist. El se conducea după sentiment numai și adesea de impresiuni momentane. Rașionea rece, ce se cere unui barbat politic, răbdarea fără margini, perseveranța de-a nu te abate după calea pe care ai judecat o ca fiind bună — ca-

litați pe cari de pildă Șaguna le avea cu stăta Imbelsugare — Miletić nu le poseda. Căci dacă le-ar fi avut, era peste puțină să gășim în viața lui atâtea sărituri, atâtea inconșuențe, să se încreadă mai mult Ungurilor, decât Austriacilor, să ceară Voivodinat, când vedea ștrîmtoarea austriacilor și să se supere că Austria nu dă ceea-ce nici Ungurii nu au făgăduit.

De aceea, pe când de Șaguna al nostru, spre pildă, se leagă o mulțime de creașuni, căci el era barbat politic, Miletić al Sârbilor își ia locul în istoria luptelor dintre 1861—82 ca un agitator ideal, ce-i drept, dar care pută înzecit mai mult să folosească neamului său dacă precumpenea într'însul elementul rașional ear' nu cel emoșionant.

Majestatea sa despre pact. După-cum se anunță din Viena, M. Sa a onorat bașul industriașilor cu preșența sa.

Cu acea ocașione M. S. vorbind cu un mare fabricant, care și-a exprimat temerea pentru viitorile convenșuni comerciale, i-a răspuns:

— Va fi în adevăr o grea muncă aducerea sub un acoperiș a convenșunilor comerciale.

Vorbind cu un alt fabricant, dela care M. Sa căuta a se informa asupra stării industriale și care s'a exprimat, că pozișionea industriașilor depinde dela convenșia vamală cu Ungaria, M. Sa a răspuns:

— Cu toată siguranța, vom rămâne împreună!

Această zicere Monarhul a repetat-o mai multor proprietari industriali, cu cari s'a întreșinut.

Nouă reformă electorală în Austria. „Reichspost“ publică în unul din numerele sale din urmă următoarele interesante rânduri:

„După-ce am dat în zilele trecute știri, că guvernul proiectează introducerea votului universal, egal și direct, am aștat să în această privință guvernul s'a consultat cu mai mulți barbașii politici fruntași, între cari e și Lueger. Toți s'au declarat pentru reformă; și părerea generală este, că dintre deputașii curiilor privilegiate cel mult clubul polonez ar pune piedecă realizării unei astfel de reforme. Este vedit, ceea-ce s'a vîșșit cu ocașionea ultimelor alegeri, că cu înlăturarea sistemului de alegere indirect, este de neapărăat trebuință să se reformeze sistemul electoral. — Din partea deputașilor se poate aștepta guvernul la șprigin, însă nu este plăcută în cercurile de sus o atare reformă electorală, deoarece ce acolo este socotită marea proprietate de garanție a constitușiei actuale. Dar' se crede, că dacă și actualul Reichsrath va fi disolvat, neputând să lucreze, va treceta și din partea cercurilor de sus opoșita pentru numita reformă. Fiecare zi, care prelungeste actuala crisă parlamentară, ajută realizarea reformei electorale.”

Pe când în Austria vedem mereu căutându-se stabilirea raporturilor dintre popoare și reprezentanța legislativă în forma cea mai echitabilă, în Ungaria stăm tot pe baza unor legi mediavele, — căci „nu e timpul oportun“ pentru reforma electorală!

Scandal în parlamentul ungu-resc. Ședința de Joi, 7 Februarie n., a parlamentului ungu-resc a fost un teatru de scene din cele mai scandaloașe. R. lui în toate lau amul Kossuthiștii,

în frunte cu Frânczi, fiul tătâne-său, cari cu o furie nebună s'au năpășștit asupra guvernului, din pricina vîșșării de sânge șecuesc la alegerea ultimă în Mureș-Oșorheiu. Intreagă ședința numat de acest scandal a fost mistuită. Cel dintâiu a dat năvala Kossuth Ferencz, urmat apoi de toată ceata sa șovinistă din Dieta.

„Înaintea noastră — a erupt Kossuth — sângele maghiar e scump și cu toată puterea revoltei noastre ar trebui să-i cerem socoteala unui astfel de guvern, care mai mult prețuește șilnicia puterii, decât sângele cetățenilor maghiari. Pretindem pedepsire exemplară și nu va fi pace, nici deșbateri liniștite în Dieta, căta vreme cei vinovașii nu vor fi pedepsiți cu cea mai mare asprime. Sângele concetățenilor nostri strigă la ceriu și noi în numele cadavrelor lor pretindem dreptate!”

În același ton și doar' cu mai multă bruscheță au pășit apoi pe rând ceilalți Kossuthiști, provocând un scandal, cum rar s'a mai pomenit în Dieta ungu-rească. După rostirea mulțimei de interpeleșii în cauză, toți au ameninșat guvernul, că ședințe n'au să se mai țină în Dieta, până-ce nu li-se împlinește cererea așa cum ei o vor, față de cei-ce au pricinuit vîșșarea sîngelui de Șecui turbulenți. Zadarnic li-s'a promis ancheta cea mai severă în afacerea alegerii. — Kossuthiștii neîmblânșiiți au rămas.

Înțelegem și noi indignașionea lor pentru acest cas recent; uită însă șovinistii, că de zeci de ori mai barbari au fost geandarmii lor față de Români în mai multe locuri și la dese ocașuni; dar atunci Kossuthiștii toți se făceau urechie surdă și nu știașu, nu vedeau nimic. Cu tot dreptul întreabă deci „Budapesti Hirlap“ în numărul de ieri pe Kossuth Ferencz, că sub guvernul lui Bánffy unde era el oare? — Ivită-s'au atunci îndeosebi casuri de-aceștea, cu mult mai revoltătoare, chiar la comandă de sus. Atunci și pentru acel sânge de cetățeni vîșșat n'a avut Kossuth Ferencz inimă să se revolte? — Atunci Kossuth nu voia să știe nimic de casuri de-ase-menea natură; le privia printre degete și nu-l apuca nici o furie în contra celui mai vinovat de sângele vîșșat.

Natural! Doar' Kossuth nu simșia p'atunci; el era omul lui Bánffy, de care numai numele-l deosebește și azi.

Ruina „domnilor“. Ziaryl „Magyar Szó“, ocupându-se de ruina progresivă a proprietății din Ungaria propriu zisă, aduce o serie de date oficiale, cari cu drept cuvânt pot pune pe gânduri pe cei-ce se preocupă de soartea poporului ighemon. Eată seama proprietășilor vîșșute prin licitașie într'o serie de ani:

1891,	s'au vîșșat	14.978	proprietășii.
1892,	„	15.090	„
1893,	„	15.363	„
1894,	„	14.922	„
1897,	„	18.857	„
1898,	„	18.070	„
1899,	„	19.930	„

Din aceste date rezultă, că numărul proprietarilor, cari se ruinează, e în creșteră; și că dela 1891 1899

au fost vândute la licitație proprietățile a nu mai puțin de 147 mi de proprietari, în „fericită” Ungarie.

Și bărbatul politicii umblă după... dominațiune în monarchie.

Desnaționalizare — demoralizare.

Valorosul nostru confrate german din Timișoara, „Deutsches Tagblatt für Ungarn” se ocupă de tendința nenorocită a șovinistilor, de a maghiarisa, de a întrebuița toate mijloacele și abuzurile, pentru maghiarizare, — înfierând-o.

Confratele relevează atât sentimentul de recunoștință ce datorează Maghiarii Germanilor, cât și sentimentul de moralitate, cari sunt călcate în picioare de șovinisti.

Germanii din Banat, acum o jumătate de veac (mai puțin conștienți, în situația excepțională), au apărut și luptat, în anul 1848 jertfindu-și sângele și averile alături cu Maghiarii, „pe când constituția Ungariei era sub calcălele Cazacilor, aruncată la pământ”. „După toate îndemnările și chemările, rămânând credincioși Maghiarilor, în adevăr ar fi meritat altceva, decât vrea să le pregătească direcția naționalistă-exclusivistă a epigonilor.

„Epigonii” însă, în loc de recunoștință pentru nemeritul sprigin și în general drept recunoștință pentru poporul și cultura germană, cărora au fost atât de mulțumi, își dau toate silințele ca să desbrace de caracterul său național elementul german din patria noastră.

Instituțiunile culturale germane, teatrele, școlile, etc., sunt strimțorate și sunt prefăcute în focare de propagandă șovinistă maghiară; ear' elementele slabe, din clasa semidoctă, sunt ademenite prin favoruri meschine, pentru a se înregimenta în șirul celor ce se lapadă de neamul și limba lor, pentru un traiu mai bun, mai lesnicios...

Instrucțiunea se neglijează, avându-se în vedere numai apropierea limbii maghiare, așa că adeseori prin acest fel de manoperă se ajunge punerea în contrast a fiilor aceluiași neam; ba chiar adeseori se ia puțința de

a se înțelege între sine părinții cu copiii lor.

„Germanii din Ungaria — zice „D. T.” — au fost totdeauna cetățeni ungari hotărâți și integri, păstrându-și conștiința lor de neam; și de aceea ar fi cu mult mai cu minte, a nu influența în sens defavorabil aceste calități ale lor prin desnaționalizare, demoralizându-i”.

O națiune mică, cum este cea maghiară, întăritând asupra sa toate neamurile și izolându-se, prin atitudinea sa, nu poate spera la o întărire, la un progres al său, ci din contră, se istovește în sbuciumări și silințe zadarnice, cari progresului ei nu-i ajută ear' binelui general îi strică.

Demoralizând nu veți cuceri, ci veți distruge, consumându-te tu însuși!

CEREM DREPTATE!

IV.

Acolo apoi, unde interesele poporului ar cere ca să fie în frunte, acolo în zădar cauți pe părintele protopop Hamsea. Ocupă însă toate oficiile câte vă puteți închipui, dar numai așa din sport, căci densusul e preot modern și prin urmare îi convin sporturile. La ședințele reprezentanței comunale nu se duce; zice că nu are timp; în congregațiunea comitatului nimeni nu l'a auzit nici odată deschizându-și gura, alt-fel, destul de lărmuitoare; zice că nu poate să se strice cu guvernul, căci el trebuie să-și apere biserica și școala. Căci sofisme, acestea sunt partea lui cea tare, la acestea se pricepe atât de mult, încât cel-ce nu-l cunoaște și e numai puțin credul, — ușor îl poate crede de omul cel mai puritan ce a existat vre-odată.

La alegerile de deputați detași apoi, cine altul poate fi „haupt-corteșul”, dacă nu protopopul Hamsea? Fi-rește, nu la alegeri ca și cea din urmă, întâmplată la noi, ci la alegeri mai de dai Doamne, unde, — cum zice densusul — se mai merită. Așa s'a întâmplat la alegerea din 1895. Conte Zselén-szky își pune candidatura în cercul nostru și protopopul românesc, într-o casă ungurească, ia asupra sa ga-

ranța morală, că 80% din alegătorii români vor vota pentru densusul. Incu-ragiast astfel, contele spesează la vre-o 50 mi florini, din care sumă apoi, de fapt 80% se spesează — conform dispozițiunii d-lui protopop Hamsea — cu alegătorii români. Conte însă cade la alegere, pentru-că din cele 80% de alegători români luați pe garanța morală a d-lui protopop Hamsea au lipsit tocmai 75%... Conte se declară apoi despre protopopul românesc, se discută cinstea și, durere, nu era vorba numai de cinste politică, dar protopopului nu-i pasă. Dar bine, nici consistorul nu are nimic de zis la aceasta?

Dar câtă dă protopopul nostru pe cinste, o dovedește mai mult următoarea cronică, apărută în n-rul 125 al „Tribunei Poporului” cu litere cicero sub titlul „Operațiunile lui Voicu Hamsea” și pe care nici nu a desmîșit-o și aici nu a intentat proces de presă:

„De astă dată se întrece cu gluma, și în ceea-ce privește iubirea de arginți, părințele protopop Hamsea s'a arătat mai lacom chiar și de cum se dovedise, când pentru mergerea la Budapesta, în afacerea cu cumpărarea pământurilor, luase dela țeran un onorar de 1000 fl. Acum, și-a legat adecă 2000 fl. onorar dela doi moștenitori de al lui Galetarin, pentru-ca în chip oficial, ca director de bancă, să ceară în numele acestora, ca suma de câte 10.000 fl. ce fie-care moștenitor avea depusă la „Făgețana”, să fie trimise la „Lipovna”. Mai trebuie oare comentari?”

Am mai amintit, că o sută de oficii de onoare ori de altă natură și mai ales de natură rentabilă le-ar îngămădi asupra sa, ear dacă, fie din ce motiv, nu e densusul în frunte, pune pedeci, face greutăți, ear ideile le omoară încă în germele lor.

El protopop, care are sub administrația sa 43 comune, al cărui tract se întinde dela Aradul-nou până la Valea-mare. Inzestrat cu altă cultură, dăruit cu alte aptitudini, abia doar ai pute să corespunzi unui oficiu atât de greu, pe cât de frumos, cum e oficiul de protopop în hierarchia noastră bisericască. Cum își îndeplinește Dl Hamsea și acest oficiu? Pentru intervenții, cari îi incumbă oficiului său, ia sute și mi de florini, diurne ilegale, cum a luat dela comuna Cervești 1000 fl. și dela comunele Dorgoș Zabalt etc., comune bisericăști în neagră serdăcie.

El paroch. A doua carieră destulă ear singură pentru o viață. V'am arătat starea bisericii din Lipova v'am arătat, cum își împlinește el această chemare, pe care nimeni pe lume nu a profesat-o cu mai puțină vocațiune, decât densusul. Nu există isvor de bunătate mai adânc și covârșitor ca evanghelia cu divinele învățături ale Mântuitorului. În ea găsești mângăerea supremă, căci ea întărește speranța în omenire și în bine. Dl Hamsea înzadar citește evanghelia, căci în d-să mereu cetește ura, biruind acest isvor neseecat de omenie, de blândeță și de bunătate.

Din România

Serbarea măreței zile a Unirei Principatelor Române.

În capitală aniversarea zilei de 24 Ianuarie s'a serbat cu o pompă și cu o strălucire mai mare și mai demnă de remarcat ca ori când.

Ateneul și Societatea științifico-literară „Tinerimea Română” au fost singurele instituții, cari au colucrat în chip splendid la festivalul măreț și fericit al acestei memorabile zile.

Din inițiativa „Ligei culturale” s'a serbat la Ateneu Măreței seară o dublă aniversare aceea a zilei de 24 Ianuarie, zi în care s'a realizat visul urmărit de secole de toți voievozii români: „Unirea țărilor surorii” și ziua de 24 Ianuarie 1891, data înființării Ligei culturale a tuturor romnilor.

Lume multă și aleasă a participat cu drag la această mândră și solennă serbare, care s'a deschis prin cântăc „O! Românie, o! dulce țeară”, executat cu multă măiestrie și sentiment de corul incului „Lazăr”, pus sub conducerea distinșului profesor Costescu. Sfârșitul cântecului a fost întâmpinat cu un entuziasm indescriptibil.

În urmă, dl V. A. Urechă, venerabilul luptător român și președintele Ligei, a rostit o splendidă alocuțiune, prin care a făcut apologia zilei ce se serba.

Ca în totdeauna, cuvîntarea sa a fost primită cu ovațiuni și aplause frenetice.

S'a cântat apoi „Imnul Regal”, care a fost salutat cu vii și repetite aplause.

Dl Gr. Tocilescu, a rostit o admirabilă cuvîntare privitoare la importanța zilei de 24 Ianuarie.

Serbarea s'a încheiat apoi prin cântecul „Deșteaptă-te Române”, care ca în totdeauna, a stârnit un dulce și cald entuziasm.

DOMNIȘOARA SUBLOCOTENENT

— Schiță din viața militară. —

Într'un chip foarte sumar fu încheiat rămășagul și se înțelesă mai de aproape asupra îndeplinirii. Galkin și Dejanov fură însărcinați să îngrijască de costumul de damă și să-i fie în ajutor contelui Obolenski, eară ceslalți ofițeri fură destinați să stea la poarta cașărmii unde era locuința oficioasă a lui Obolenski și aici să aștepte pasărea pseudo-damei și dela distanță să observe îndeplinirea rolului conform rămășagului. Calea pe ude avea să meargă fu destinată: Boulevardul-Cavaleriei până la un hotel, în care apoi era să se ae un dîneu splendid, pe spesele celui-ce va perde rămășagul. Ca timp fu fixată ora 12 din zi.

De sine se înțelege, toți fuseseră silniți să țină în taină acest rămășag; ca nu curava să i-se facă dificultăți din glumă sau chiar din răutate bietului Obolenski.

Când se deșteptă Obolenski a doua-zi dimineața, numai ca prin vis își mai aducea aminte de cele petrecute în seara precedentă. Numai cu mare greu îi succese să-și reamintească unul câte unul detaliurile rămășagului încheiat și cu toate acestea nu-și putu lămuri situația sa. Se consola în sfârșit că și colegii vor fi uitat de rămășag și că nu vor mai insista la îndeplinirea lui.

Cu aceasta însă totuși s'a înșelat.

Nu erau încă nici unsprezece oare, când bătând la ușă intrară Galkin și cu Dejanov în odaie, însoțiți de doi servitori, cari aduseră două cutii mari.

„Așa dar fetițe!” — zise baronul Galkin — camerierele și-s'au prezentat și mas-caraua poate începe”.

„Nu glumi!” — murmură Obolenski, cuprinsându-l un simț neplăcut, văzând că gluma începe a deveni tot mai serioasă. — „Doamne, nu veți închipui, că eu mă voi supune unei comedii atât de proaste?”

„Ce?” — întrebă Dejanov — „nu vești? Și așa e bine. Atunci știm de acum cine plătește dîneul și rămășagul”.

Galkin se aruncă într'un fotoliu și rise cu poftă.

„Nu am spus eu, că el nu este în stare să facă o glumă, fie ea cât de inocentă? Ascultă numai fetițe, să nu cum-va să-ți treacă vre-o dată prin minte, să te laseri; pe onoarea mea și-o spun, că vei fi de zece ori mai maltratată și mai sub pantof decât severul nostru Socolov. Fie-care femeie vrea să domnească și de ar fi chiar un Inger Natalia Feodorovna.. Numai unul singur există, care să nu se teamă de femei și acesta se poate asemăna cu dracul”.

Amintind pe frumoasa fiică a guvernatorului, a atins Galkin în inima lui Obolenski cea mai sensibilă coardă. Tinerul prinsese o deosebită simpatie față de Natalia Feodorovna, care însă arăta o receală față cu densusul.

Au avut și momente în cari erau numai singuri cu adorata sa și în cari sperase a-i se putea apropia, dară de-odată Natalia se arată atât de rece, încât el nu îndrăsoise mai mult a-i da vre-un semn vedit de amorul său. Obolenski era de părere, că numai exteriorul său, atât de puțin bărbătesc ar fi cauza care îi înstrăinează inima Nataliei; sau poate și aceea, că nu voește să ajungă de risul lumii prin faptul că s'a înamorat de „fetița”.

Lui Obolenski îi era totul egal, gândea și ce va gândi Natalia despre densusul,

dară totuși nu putea suferi, să treacă vre-o batjocură asupra ei și tot atât de puțin era înduplecat să suporte vre-o îndoială asupra curajului său personal.

Iritat pași înainte lui Galkin: „Te-ai ruga, ca în prezența mea să nu-ți mai permiți glume asupra unei dame atât de cinștite. Și întru-cât privește îndoiala ta asupra curajului meu personal, îți stau la dispoziție în tot momentul”.

„Obolenski, fă-mi plăcerea și nu te mai intrista” urmă baronul. „Despre curajul tău nu dubitează nici unul dintre noi, dară că îți lipsește însușirea de a face o glumă hazlie, cred că acum vei recunoaște chiar singur. Ai pierdut rămășagul în mod splendid și păgubașul nici nu mai trebuie să se îngrijască”.

Vino Dejanov, să comandăm dîneul”. „Rămâi sănătos fetițe” — adăogă Dejanov. „La revedere la ora 1. Oșpătorul la nici un cas nu poate lipsi, ai înțeles?”

Obolenski în tot timpul acestei discuțiuni umbla la-oace și încolo prin odaie, ca un sâlbatic. El băgă de seamă, că prin codirea de a executa rolul primit, va fi ținta batjocurilor colegilor săptămâni de zile. Poate unul sau altul nu va ține secret acest lucru și dacă va afla Natalia despre aceasta atunci...

Procesul lui Krivány.

— Ziua a 5-a. —

În ședința de ieri (8 I. c.) a pertractării finale în procesul lui Krivány, tribunalul prezidat de judele Földes a terminat cetirea tuturor punctelor din actul de acuză. Cel mai sensational moment al ședinței de ieri a fost ascultarea a trei martori: fiica vitrigă a lui Krivány, Szilágyi Ilona; soția lui Krivány născută Purmann, și Efrém Barbu, fost controlor la casa sedriei orfanale.

Szilágyi Ilona a fost interogată îndeosebi asupra libelului de bancă despre 10.000 fl., depus de Krivány pe numele ei la banca „Victoria” din Arad.

La întrebarea, de unde și cum a ajuns ea la suma aceasta, Ilona răspunde, că a primit-o ca parte a sa din partea mamei sale (soția a doua a lui Krivány) și a fost depusă la „Victoria” în momentul, când s'a căsătorit. Când a plecat apoi cu soțul său la Lugoj, libelul i-a fost predat ei și dînsa a declarat mamei sale în scris, că partea ei a primit-o și că nici o pretenție nu mai are dela mamă-sa. După ce s'a relintors, libelul îl avea dînsa și ea singură scotea cu el din bancă banii, de cari avea trebuință, așa că după asta îi mai rămăsese în bancă o sumă de vr'o 4400 fl. Că de ce a fost depusă suma ca condiție, ca numai Krivány ori dînsa s'o poată ridica de acolo, Ilona răspunde: fiindcă numai tatăl său vitrig era cunoscut la bancă. Dela reșosatul său tată — zice — n'a moștenit nici o avere; ear' de ceea ce i-a dat la cununie din partea mamei, — nu și mai aduce aminte, fiindcă mamă-sa nu i-le-a dat toate deodată.

A urmat apoi la rând Antonia Purmann, soția lui Krivány, o femeie mică, grăsulie și plină la față, în vîrstă de 42 ani și mamă a 6 copii. E de legea rom. catolică și mamă a Ilonei Szilágyi.

Deși presidentul tribunalului o face atentă, că, fiind soția legitimă a acuzatului, nu e silită să faisoneze și că fașionînd, are să întărească prin jurămînt ceea ce va mărturisi, — dînsa a declarat, că va spune ceea ce știe.

Întrebată întăiu despre zestrea ce a adus soțului Krivány, dînsa spune, că aceea a putut să fie în preț de vr'o 19—20.000 fl. și anume: o casă în Baia, vîndută cu 3800 fl.; un pămînt de vr'o 30 jughère, vîndut cu 6—7000 fl., un los de 50—60 fl. și două acții de puțină valoare; ear o sumă oare-care în bani gata a moștenit-o dela o mătușă a sa. — După părerea presidentului, sumele înșirate nu apropie de loc suma de 19—20.000. fl.

„La păcatele! Mai rămăneți!” — strigă el după colegi, cari tocmai vroiau să easă pe ușă. „Vă stau dar la dispoziție, că dacă e vorba, eu pot face glume mult mai bune de cât voi”.

„Bravo ție Obolenski, asta-mi place! Îmi place!” zise Galkin rîzînd, întorcîndu-se cu Deljanov în odaie. „Acuma numai iute la muncă; nu mai e timp de pierdut”.

În decurs de cinci minute odaia avea aparența unui salonaș de damă. Galkin și Deljanov scoaseră la iveală, din cutiile ce aduseseră, o toaletă completă de damă. Dară în adevăr, nici nu uitaseră nimica; dela pălăria împodobită cu pene până la ciorapii de mătase și pantofii de lac, dela corsajul garnisit cu dantele până la crinolinelul ce era pe atunci foarte modern, toate erau la dispoziție. Nici chiar peruca lucrată foarte artistic și modern nu lipsia.

Trad: Victor V. Popescu.

(Va urma)

Interogatorul s'a estins apoi asupra caselor cumpărate în curgerea vremii de Krivány; asupra vieții costisitoare, a luxului și a călătorilor pe la băi și în străinătate. — De unde se puteau face toate acestea? — întrebă presidentul. — Doar din venitele soțului nu se puteau îndeplini acestea în măsura știută! — La aceste întrebări soția lui Krivány a devenit de tot nervoasă și cu glas tare spunea, că despre acestea ea n'are cunoștință și nu vrea să fie bănuită; ce s'a făcut, fără de știrea ei s'a făcut.

Procurorul Meszlényi cere jurămînt pentru cele spuse de soția lui Krivány. Tribunalul însă nu admite depunerea jurămîntului.

Al treilea a fost interogată dl Efrém Barbu, fost controlor pe timpul funcționării acuzatului.

La întrebarea presidentului, dacă martorul a îndurat pagubă din afacerea de față, — dl Barbu răspunde: „Da, și încă foarte mare pagubă! Mi-am pierdut onoarea, oficiul și toată averea”. Relativ la libelul despre cele 10.000 fl. ale fiicei vitrige a acuzatului, — martorul spune, că la însărcinarea lui Krivány el însuși a depus banii la „Victoria”, și libelul i-l-a predat apoi tot lui Krivány.

Pe azi sunt citați ca martori domni Dr. N. Oncu și S. Raicu; ear' Luni, probabil, va veni la rând rechizitorul procurorului, așa, că Mercuri sau Joia viitoare se va pute publica și sentința.

Cele mai mari orașe ale Ungariei.

Ultima numerotare a populațiunii e deja terminată. După datele mai noue, Ungaria are 15 orașe, în cari numărul locuitorilor se urcă peste 40.000, fără a fi socotită aici și miliția dintr'însele.

După mărimea lor, orașele acestea sunt următoarele:

Budapesta	are	713.383	suflete
Segedinul		104.007	”
Sabadca		83.940	”
Debreșinul		73.417	”
Pojonul		61.944	”
Hódmező-Vásárhely		61.200	”
Agramul		57.930	”
Kecskemét		56.997	”
Aradul		53.833	”
Timișoara		50.860	”
Clujul		48.027	”
Oradea-mare		47.645	”
Ciocl bisericii (Pécs)		42.423	”
Pesta-nouă		41.179	”
Mișcolț		41.100	”

Spicuri din presa maghiară.

Cu ce se laudă Bánffy! Improșcat peste măsură Bánffy și sistemul său, cu ocaziunea discuției în parlament a incompatibilității, eată cum se apără prin organul său „Magyar Szó”:

„Pe Bánffy l'au acuzat că a împrăștiat milioane în țeară, numai ca să-și poată întocmi parlamentul acesta. Cât de mareș fapt a fost acesta, față cu cele săvîrșite de Coloman Széll... Bánffy a fericit pe sute de mii, Széll numai câteva sute de aleși...”

Estă opera lui Bánffy, după propria sa mărturisire: Procopsire neprocopsiților!

Halal de țeară, cu așa stăpîni!

Noutăți

Arad, 9 Februarie n. 1901

Știre personală. După o petrecere de mai multe zile în mijlocul nostru, P. O. Sa dl vicar episcopesc Vasile Mangra s'a reîntors cu trenul de azi la Oradea mare.

Inmormîntarea lui Miletič. Mercuri, în 6 Februarie n., au fost înmormîntate cu mare pompă oșmintele marelui fruntaș sârb Svetozar Miletič în Neoplanta. Nu numai conaționalii săi din patrie, ci și Sârbii din Serbia au venit să-l înșoțască în ultima sa cale, aducîndu-i și o mare cunună de lauri cu o imponentă panglică tricoloră roșu-albastru-alb. Prohodul s'a făcut în biserică prin episcopul Mitrofan Sevič cu mare asistență și în fața unei mulțimi imense. Au fost de față ca vr'o 2000 de străini, mai ales deputați de ale felurilor societății și corporații bisericesti. Mulțime de edificii au arborat steaguri de dolii și prăvăliile sârbesti din oraș au fost închise în tot timpul înmormîntării. În biserică au rostit câte un panegiric preotul B. Popovič și avocatul Dr. Ilie Vucelič, ear în piața dinaintea magistratului au vorbit: Dr. Miladinovič, avocat din Ruma, în numele Sârbilor din Croația și juristul Bogdan în numele „Omladinei” sârbești, prezentînd pe marele decedat ca pe un martir al națiunii sârbești. La mormînt a vorbit apoi Bradimovič, un mare adorator al defunctului. — Între mulțimea de telezrame de condolență este și a fiului principalului Nichita din Muntenegru, trimisă în numele acestuia.

Societatea de lectură „Ioan Popasu” a tinerimei studioase dela institutul teologic-pedagogic diocesan din Caransebeș invită la ședința publică, ce se va ține Mercuri, în 31 Ianuarie (13 Februarie) 1901, în sala mare a otelului „Pomul verde”. Începutul la 8 oare seara. Intrarea: de persoană 1 cor. 20 fl., de familie 3 cor. Oferte generoase în favorul „Fondului de ajutorare Ioan Popasu” se primesc cu mulțumită. Programul ședinței e următorul: „Heruvicul”, cor mixt în 6 voci, de A. Sequens; „Factorii principali ai educațiunii”, disertație de Petru Buzera; „Nebunul”, poezie de Coșbuc, declamată de Fortunat Mureșan; „Arme”, cor mixt în 5 voci, de G. Musicescu; „Otrava”, anecdotă de Speranță, declamată de Simeon Popovič; „Tergul din Pompei”, cor mixt cu acompaniament de pian, din opera „Jone” de E. Petrella. — După producțiune urmează dans.

Moarte în familia lui Krivány. Eri după amiază la orele 6, pe când tribunalul făcea interogatoriul Antoniei Purmann, soția lui Krivány, în procesul acestuia, fratele ei și cumnatul lui Krivány, — Purmann Jozsef, secretar la direcția financiară din loc, după o boală îndelungată a reșosat aici în vîrstă de vr'o 40 ani. Se zice, că atât boala, cât și moartea i-a pricinuit-o îndeosebi afacerea cumnatului său Krivány.

Emigrații din Bosnia în Asia mică. Ziarul „Levant Herald” spune, că până azi în Angora s'au așezat vr'o 4000 de emigrați bosniaci. Autoritățile de-acolo împart zi de zi câte 30 fleri pentru fiecare emigrant și se îngrijesc de toate trebuințele bieților expatriați. Din venitele districtului Angora în fiecare lună se dă o sumă de 200.000 piastri (40.000 coroane) pentru ajutorarea musulmanilor imigranți.

O ligă de femei polone. Lui „Post” din Berlin i-se telegrafează din Lemberg, că acolo s'a format zilele trecute o ligă de femei polone pentru Austria, Prusia și Rusia. Scopul ligei este cultivarea poporului polon și deșteptarea conștiinței naționale la femeile polone. Activitatea ligei se va estinde asupra tuturor claselor polone, dar mai ales asupra proletariatului. Chemarea femeilor și fetelor polone va fi de-a împintena pe bărbații lor la activitate națională. În toate orașele mai mari din Prusia, Austria și Rusia vor fi numiți delegați și în Lemberg se va constitui un comitet de 15 membri, căruia vor fi subordonați toți delegații. Apelul ligei se înșește cu aceea, că toate femeile și fetele polone din cele trei împărății trebuie să simtă una.

Poporațiunea Romei a fost foarte variată în decursul veacurilor. Se crede că pe timpul lui August erau în Roma 1.850.000 locuitori, peste trei secoli în urmă erau numai 300.900. La 1377 numai 17.000. La 1700 erau 141.000, la 1800 s'au urcat la 153.000. După năvălirea lui Napoleon earăși s'au împuținat la 40.000, la 1831 au fost în Roma 300.467 loc., și în 30 Septemvrie

1900 au fost 518.412. Rezultatul ultimei conscripții se va cunoaște în curînd.

Încă un colonel sârb în pușcărie. Din Belgrad se anunță, că colonelul Tințar Marcovici, acuzat pentru crima de „lesa majestate” ce ar fi comis din incidentul căsătoriei regelui Alexandru cu Draga sa, — a fost condamnat la 10 ani închisoare.

Mare nenorocire pe tren. Cu data de 7 Februarie se telegrafează din New-York, că trenul expres Chicago-Limited, cel mai accelerat tren din lume, în calea sa spre vest, între orașele Amasa și Greenville, a deraiat atât de nenorocos, că vre-o 15 oameni au rămas morți pe loc și o mulțime de răniți. După o altă știre nenorocirea s'a întîmplat pe linia ferată Erie, căzînd morți 6 pasageri și 10 greu răniți.

Milan în gura morții. Din Viena se telegrafează, că ex-regele Milan al Serbiei zace acolo în aprindere de plămîni și că boala e atât de gravă, că în tot momentul se așteaptă catastrofa.

Un nou canal uriaș. Se anunță, că în primăvara viitoare în Rusia se vor apuca de executarea unui mare plan relativ la comunicație. E vorba de săparea unui mare canal, care să lege golful Finic cu Marea-albă, sau Marea-baltică cu Marea-ghetoasă. Planul canalului este de așa, că o parte a lui o vor forma râul Neva și lacurile Onega și Ladoga. Lungimea canalului va fi de 933 kilometri și importanța lui va fi nu numai comercială, ci și strategică, deoarece va fi săpat atât de adînc, că vor pute să circuleze pe el chiar și cele mai mari vase de războiu. Planul noului canal e făcut de inginerul Timotow.

Producțiune teatrală împreună cu cîntări, declamări și urmată de dans se va arangea în salele școalei române gr. cat. din Alba-Iulia cu elevii școalei Marți, în 12 Februarie st. n. a. c. (la 3 Sînți). Începutul la 7 ore seara. Venitul curat este destinat în folosul școalei.

Moartea lui Gramme. Vestitul inventator al mașinei dinamice a murit în Bois-de-Colomb, în vîrstă de 75 ani. Pentru invențiunea sa, Gramme a câștigat la 1878 „grand prix”-ul dela expoziție, ear în 1891 afară de „prix Volta”, 50.000 fr., a mai primit un dar național de 200.000 fr. Gramme s'a născut în Belgia, dar deja dela anul 1860 a trăit tot în Franca.

ULTIME ȘTIRI.

Crisa în România.

București, 8 Februarie. În ședința de ieri a Camerei dl Carp a răspuns d-lui Delavrancea, care cu trei zile înainte îi ceruse lămuriri asupra situației. Primul-ministru e convins, că neînțelegerile d'acum nu sunt cauzate de chestii personale. Situația, încontestabil însă, s'a îngreunat și din cauze personale. E vorba a se ști dacă, guvernul și majoritatea au încredere unul către altul. Ar fi putut, apela la votul Camerii, dar chiar și după un vot de încredere situația nu se limpezia. Din momentul, în care delegații secțiunilor Camerei s'au rostit împotriva guvernului, acesta nu mai are putere morală. La momentul necesar guvernul își va trage consecuențele.

Aseară primul-ministru a fost primit de regele. Azi, înainte de orele 10, a fost un consiliu de ministri, după care se crede că guvernul își va da demisia.

Editor. Aurel Popovič Barcianu. Red: respuns: Ioan Russu Șirianu.

Invitare la abonament

Deschidem prin aceasta abonament pe semestrul prim la

„TRIBUNA POPORULUI“

Cu condițiunile de abonament, însemnate și în fruntea foii, cari sunt cele următoare:

In Monarchie:

Pe un an	Cor. 20.—
Pe 1/2 an	10.—
Pe 1/4 an	5.—
Pe o lună	2.—

Pentru România și străinătate:

Pe un an franci 40.—

NUMERII DE DUMINECA

pot fi abonați deosebit, ca foaie pentru popor, cu cor. 4 pe an, având o înțindere de 8 pagine, cele 4 pagine ale foii de zi, plus un adaus poporal de 4 pagine.

Domnii abonați sunt rugați a grăbi cu reînnoirea abonamentelor pentru regulata expedare a foii.

Abonamentele se fac prin mandate postale și anumit pentru un timp, care începe cu prima și se termină cu ultima lună.

Administrația

„TRIBUNEI POPORULUI“.

A apărut

Calendarul pe anul 1901

in editura Tipografiei Diecesane (Arad).

Material foarte variat cuprinzând:

Literatură,

istorie,

afacert bisericești,

parte economică,

târgurile,

poze de tot felul

și 22 ilustrațiuni (chipuri).

Intre acestea: portretul P. S. Sale Episcopului Goldiș. —

Dintre tablourile dela instalare, Prea Sfinții Episcopi Popea și Goldiș pe pragul bisericii (îmbrăcați în ornate), 8 chipuri cu călăreții și mulțimea mare dela instalare; biserica rom. ort. din Oradea (2 chipuri: exteriorul și interiorul bisericii!), Reședința episcopescă de vară din Arad-Gaiu.

— Toate pe hârtie fină, încât ori-care se va pute pune în ramă. —

Prețul calendarului va fi moderat, ca și cel mai sărac să și-l poată procura.

Celor cari vor desface din aceste calendare, se va da rabat. Se atrage atenția d-lor preoți și învățători.

Runku.

Jurg.

Ludwigsburg

Linz P/D, București.

P. T.

Surogatul împlinesce un scop folositor — afară din punctul de vedere al avantajelor economice — dacă:

- însotind într'un mod plăcut aroma cafelei din bobe, și ridică totodată fineta;
- dacă îi dă căutata coloră limpede brună-aurie;
- dacă este fără gust străin — fără sediment turbure;
- dacă dă cafelei negre, și mai mult încă cafelei cu lapte, o consistență, care lipsesce cafelei curate din bobe.

(Bobul de cafea pôte da numai oleiul etheric (cafeina) ce 'l conține, vâpsește apa, fiind-că este prăjit, nu posedă însă o materie nutritivă, Cafeaua curată din bobe este dar tot de una subțire și apăsă.)

Adăugând o mică cantitate a specialității noastre

Cafea veritabilă Franck

cafeaua din bobe se perfecționează astfel, încât cel mai scrupulos beutor de cafea, care se pricepe la o ciască bună, — pe lângă toate superstițiunile — trebuie să se împrietinească cu plăcere — cu acest adaus.

Cu totă stima

Heinrich Franck & Söhne
Linz. Ludwigsburg.

Marca de Fabrică. Marca de Fabrică. Marca de Fabrică.

la
cafea neagră cu 4 linguri cafea din bobe — 1 lingură cafea Franck.
„ cu lapte cu 3 linguri cafea din bobe — 1 lingură cafea Franck.

Heinr. Franck & Söhne in București, Filaret, strada Viilor Nr. 14.

D. 1921 A. 50 111.

J. W. L.

548 1—3

Tipografia „Tribuna Poporului“ Aurel Popoviciu Barcianu.

Crema Margareta

este cel mai sigur mijloc pentru producerea, perfecționarea și conservarea

I frumuseței!

Acest minunat preparat nevătămător, curat și fără grăsime are un efect uimitor.

In câte-va zile face să dispară alunele, petele de ficat, coșii, jupuiturile, bibițele, punctele negre (comedonele) și toate afecțiunile pielii. Netezește încreșiturile și ciupiturile de vârsat (bubat), având efect chiar și asupra celor mai înaintați în vârstă, carora le face pielea tinără și frumoasă.

Dr. Mosengeil și Metzger, renumiți profesori, vindecă încreșiturile de pe obraji cu ajutorul masagiului. Spre acest scop Crema Margareta este cea mai potrivită. Dacă se masează zilnic fața cu Crema Margareta, dispar nu numai alunițele, petele de ficat, și alte necurătenii de piele, ci și încreșiturile, ciupiturile de bubat și alte anomalii cauzate prin bătrânețe, griji, boale etc. etc.

Un perservativ în contra arșiței soarelui și a vîretului.

Se poate și ziua întrebuinta.

Pudra de dame Margareta 1 cor. 20 fil.

Săpunul Margareta 70 fil.

Pasta de dinți Margareta costă 1 cor.

Regeneratorul părului, care produce colorare originală părului încăruntit, 2 cor.

Blondinisarea părului de orice colorare, prin care părul primește o colorare aurie, 1 și 2 cor.

Pomada tanochinică, cel mai bun mijloc spre cultivarea și creșterea părului, 70 fil. și 1 cor.

Resucitor de mustați Bohus de Vilagos, spre cultivarea mustaților, 50 și 70 fil.

CLEMENT FÖLDES

Arad, strada Deák Ferencz Nr. 11.

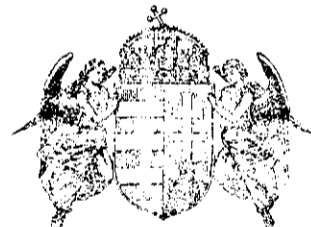
Representant general pentru România:

Domnul Moritz Pollak București, Calca Văcărești Nr. 5.

Se află de vânzare la drogueriile; Bruss, Economul & Co., M. Stoinescu, I. Tetzu, I. Zanfirescu și în en gros și detail la Frații Albachary și la toate farmaciile.

353 5—

Premiat cu medaliă cea mare milenară la expoziția din Budapesta în 1896

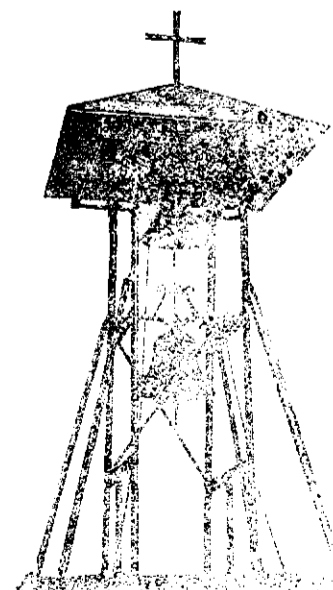

Turnătoria de clopote și de metal

a lui

Antoniou Novotny

in Timișoara-Fabric

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioase, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provăzute cu adiuștări de fer bătut, construite spre a le întorci cu ușurință în ori ce parte, indata ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomandă

clopote patentate găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă decât clopotele turnate după sistemul ve hiu, așa, că un clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomandă spre facerea scanelor de fer bătut, de sine stătător, — spre preadiustarea clopotelor vechi cu adiuștare de fer bătut — ca și spre turnarea de toate de metal. Clopote în greutate de 300 kg. și mai jos se află totdeauna gata în magazin.

Preț-curanturi ilustrate se trimit la cerere grătit și franco.

505 19—